

Porządek publiczny a walka o uznanie.
Estetyka polityczna wykluczeń społecznych

Streszczenie popularnonaukowe

Celem projektu jest sformułowanie koncepcji estetyki politycznej w oparciu o paradygmat teorii uznania. Zadaniem projektowanej koncepcji estetyki politycznej jest wyjaśnianie roli czynników estetycznych w kształtowaniu się sądów normatywnych, stanowiących podłoże społecznych postaw wykluczających.

Estetyka jest zazwyczaj rozumiana jako dyscyplina zajmująca się kwestiami powierzchownymi, ornamentalnymi, a więc nie mającymi fundamentalnego znaczenia dla jednostek ludzkich i społeczeństw. Takie rozumienie estetyki ma źródło w tym, że jest ona zazwyczaj rozumiana jako filozofia sztuki. Estetyka staje się przedmiotem coraz większej uwagi we współczesnej filozofii polityki, która rozważa zagadnienia wykorzystywania sztuki w celach politycznych, problemy wpływu polityki na sztukę, a także rolę czynników estetycznych w działaniu politycznym. Istniejące koncepcje estetyki politycznej kładą nacisk na rolę czynników estetycznych w społeczeństwie i polityce, jednakże one również redukują ten problem do kwestii oddziaływania polityki na sztukę oraz sztuki na politykę. Nieuchwytność zagadnień zarówno estetycznych, jak i politycznych sprawia, że związki między tymi sferami są niejednokrotnie pojmowane we wzajemnie wykluczające się sposoby.

Projekt opiera się na założeniu, że pojęcie estetyczności dotyczy nie tylko postrzegania piękna i dzieł sztuki, lecz procesów postrzegania zmysłowego jako takich, rozumianych w sensie αἴσθησις przyjętym na gruncie antycznej filozofii greckiej. Zgodnie z wynikami estetyki ewolucyjnej projekt zakłada również, że rola procesów estetycznych (perceptualnych) nie sprowadza się do aspektów ornamentalnych, lecz że pełnią one rolę konstytutywną w kształtowaniu się sądów normatywnych. Niniejszy projekt ma na celu wykazanie, że zarówno paradygmat teorii uznania, jak i istniejące koncepcje estetyki politycznej w niedostateczny sposób odnoszą się do zagadnień estetycznych we wskazanym sensie. W szczególności doktryny te pomijają zazwyczaj rolę czynników estetycznych nie tylko w kształtowaniu się struktur normatywnych umożliwiających uznanie, lecz także w powstawaniu patologii uznania (postaw wykluczających), polegających na odmowie uznania.

Przedmiotem projektu będzie badanie sposobów społecznej konstrukcji ludzkiego postrzegania, jak również sposobów, w jaki postrzeganie odgrywa konstytutywną rolę w powstawaniu zasad regulatywnych dla ludzkiego postępowania. Zadaniem projektu jest zbadanie prawomocności twierdzenia, że postrzeganie odgrywa istotną rolę w zachowaniach społecznych, pełniąc w nich funkcję dyskryminacyjną i regulacyjną, a tym samym narzędzie kontroli i represji zarówno w życiu codziennym, jak i w działaniach politycznych, oraz że zdolności perceptualne odgrywają istotną rolę w kształtowaniu się systemów przekonań normatywnych, stanowiących podłoże dla utrwalonych porządków moralnych, społecznych, politycznych i prawnych.

Argumentacja na rzecz powyższych twierdzeń zostanie sformułowana za pomocą analizy wiodących koncepcji teorii uznania, tj. podejścia teoretycznego, które uzyskało status ugruntowanego paradygmatu w filozofii społecznej i politycznej. Projekt składa się z trzech ściśle powiązanych zadań badawczych. Pierwsze zostanie poświęcone wypracowaniu teoretycznych podstaw dla estetyki politycznej, alternatywnej wobec istniejących koncepcji. W ramach drugiego przedmiotem dociekań będą główne koncepcje teorii uznania oraz możliwe sposoby rozwiązania problemów powstających na ich gruncie. Przedmiotem zadania trzeciego będzie analiza mechanizmów kształtowania się postaw wykluczających, generowanych przez współczesne formy walki o uznanie.